

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

навчальної дисципліни «**ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ**» обов'язкових
компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21 грудня 2023 р. № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 20 грудня 2023 р. № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 21 грудня 2023 р. № 11

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти
Протокол від 14 грудня 2023 року № 13

Розробники:

1. Старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти, кандидат юридичних наук Пінчук Юлія Костянтинівна.
2. Викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти Корнієць Павло Юрійович.

Рецензенти:

1. Заступник начальника відділення поліції № 3 Харківського районного управління поліції № 1 ГУНП в Харківській області, д.ю.н., с.н.с. Прокопенко О.Ю.
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доц. Казанчук І.Д.

1. Загальні методичні вказівки.

Метою викладання обов'язкової навчальної дисципліни «Військова адміністрація» є визначення правових аспектів будівництва Збройних Сил України, організаційно-правових засад єдиноначальства, порядку несення військової служби, організації служби військ, забезпечення військової дисципліни відповідно до законів України, військових статутів, положень та інших нормативно-правових актів.

Об'єктами вивчення є військове будівництво як частина державного будівництва та державна діяльність у військовій справі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Військова адміністрація» є подання здобувачам вищої освіти ґрунтовних знань теорії військового права і змісту військового законодавства у сфері формування і функціонування системи державно-правового аспекту військового будівництва та діяльності держави щодо розбудови Збройних Сил України, правового регулювання суспільних відносин.

Міждисциплінарні зв'язки: конституційне право України, судові та правоохоронні органи України, адміністративна діяльність; адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення; адміністративне судочинство; організація роботи органів юстиції; правове регулювання адміністративних послуг; адміністративні процедури.

Очікувані результати навчання: сформовані в студентів навички використання отриманих знань у процесі подальшого вивчення спеціальних фахових дисциплін та майбутньої практичної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- предмет та систему курсу військової адміністрації;
- поняття та напрями організаційної діяльності Збройних Сил України;
- характеристику і зміст військово-адміністративних правовідносин;
- поняття та роль військового законодавства у розбудові Збройних Сил України;
- напрями розвитку військової адміністрації як науки і навчальної дисципліни;
- принципи забезпечення національної безпеки України;
- основні напрями державної політики з питань національної безпеки у військовій сфері;
- зміст та особливості військового будівництва як галузі державної діяльності;
- поняття, систему і загальну характеристику організаційно-правових засобів забезпечення законності у Збройних Силах України;

вміти:

- використовувати отримані знання у практичній діяльності;

- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у військовій сфері;
- аналізувати і коментувати відповідні нормативні положення;
- прогнозувати напрями здійснення реформ у зазначеній сфері;
- користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
2.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1 на базі повної загальної середньої освіти (3 курс)							
Тема № 1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».	16	2	4	2		8	Екзамен
Тема № 2. Основи національної безпеки України.	16	2	4			10	
Тема № 3. Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.	16	2	4	2		8	
Тема № 4. Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.	12	2	2			8	
Тема № 5. Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.	12	2	2			8	
Тема № 6. Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.	18	2	4	2		10	
Всього за весь термін навчання	90	12	20	6		52	

**2.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».		2	4			12	Екзамен
Тема № 2. Основи національної безпеки України.						14	
Тема № 3. Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.						14	
Тема № 6. Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.						14	
Тема № 7. Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.						12	
Тема № 8. Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.		2	2	2		12	
Всього за семестр	90	4	6	2		78	

3. Методичні вказівки до занять

ДЕННА ФОРМА

Тема № 1: Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».

Практичне заняття №1. Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».

Навчальна мета заняття: визначити становлення та розвиток права військової сфери, виокремити критерії особливості права військової сфери, виділення предмету, системи та задачі військової адміністрації, розглянути зміст військово-адміністративних правовідносин, джерел права військової сфери, виділити основні категорії та поняття курсу військової адміністрації.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Право військової сфери та його особливості.
2. Предмет, система курсу військової адміністрації.
3. Поняття організаційної діяльності Збройних Сил України.
4. Законодавство з військової сфери та його класифікація.

Додаткові питання:

- Окреслити суспільні відносини, які регулюються правом військової сфери.
- Дослідити правові інститути в межах військової адміністрації, звернути увагу на проблеми їх законодавчого забезпечення.
- Вивчити систему курсу військова адміністрація, проаналізувати структуру галузі.
- Розглянути об'єкт вивчення військової адміністрації

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: право військової сфери, законодавство з питань військової сфери, військова адміністрація як навчальна дисципліна.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) дайте визначення предмету та системи курсу військової адміністрації як навчальної дисципліни.

б) визначте предмет і задачі військової адміністрації.

в) яка структура права військової сфери?

г) на які групи можна поділити законодавство України з військової сфери за функціональним призначенням?

г) дайте поняття організаційної діяльності Збройних Сил України.

д) дайте визначення об'єкту вивчення військової адміністрації.

е) розкрийте поняття і зміст військово-адміністративних правовідносин.

є) розвиток військової адміністрації як науки і навчальної дисципліни.

ж) які особливості військового права?

з) джерела права військової сфери.

и) Законодавство з військової сфери:

- Законодавство з основ військового будівництва;
- Законодавство з організації виконання бойових (службово-бойових) завдань (ведення бойових дій);
- Законодавство з організації повсякденної діяльності військових формувань;
- Законодавство з питань соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей

Теми рефератів:

1. Значення військової адміністрації для практичної діяльності військових юристів.
2. Характеристика та роль військового законодавства з питань будівництва Збройних Сил України.

Тема № 2: Основи національної безпеки України.

Практичне заняття № 2. Основи національної безпеки України.

Навчальна мета заняття: визначити становлення та розвиток національної безпеки України, вивчити поняття, особливості та структуру основ національної безпеки України.

Час проведення 4 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Об'єкти, суб'єкти та принципи забезпечення національної безпеки України
2. Оборона та напрями державної політики у воєнній сфері.
3. Військове будівництво та його складові. Воєнна організація держави.
4. Правове закріплення основ військового будівництва.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст основ національної безпеки України.
- Який взаємозв'язок військового будівництва з іншими галузями народного господарства, наукою і культурою.
- Дослідити об'єкти і суб'єкти забезпечення національної безпеки України.
- Вивчити систему сфери реальних і потенційних загроз національній безпеці України

- Розглянути основні напрями державної політики з питань національної безпеки у війсьній сфері

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: національна безпека, оборона України, правоохоронні органи України, військове будівництво, воєнна організація держави, Збройні Сили України, Внутрішні війська МВС, Державна прикордонна служба України, Служба безпеки України, Державний департамент з виконання покарань України, Управління державної охорони України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна спеціальна служба транспорту Міністерства та зв'язку України, Військове формування.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) дайте визначення об'єкту забезпечення національної безпеки України.

б) визначте предмет і задачі національної безпеки України.

в) сформулювати загальні напрями основ національної безпеки України.

г) визначте суб'єктів забезпечення національної безпеки України.

г) перерахуйте принципи забезпечення національної безпеки України.

д) які існують сфери реальних і потенційних загроз національній безпеці України?

е) які основні напрями державної політики з питань національної безпеки у війсьній сфері?

є) яка головна мета військового будівництва?

ж) визначте принципи військового будівництва.

з) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які беруть участь в підготовці держави до оборони, управлінні та забезпеченні заходів, що здійснюються в особливий період.

и) органи та підрозділи цивільного захисту Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

і) складові воєнної організації держави.

Теми рефератів:

1. Військове будівництво – складова частина державного будівництва.
2. Зміст та особливості військового будівництва як галузі державної діяльності.

Тема № 3: *Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.*

Практичне заняття № 3. *Правові основи організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.*

Навчальна мета заняття: визначити основи організації оборони, державного керівництва, управління військовими формуваннями України, військового управління; з'ясувати та засвоїти повноваження органів, що здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Загрози національній безпеці у воєнній сфері.
2. Органи, що здійснюють керівництво військовими формуваннями та їх повноваження.
3. Військове управління та повноваження органів, що його здійснюють.
4. Структура державного оборонного планування.
5. Акти органів військового управління і військового командування.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст оборони України.
- Охарактеризувати правове регулювання забезпечення організації оборони, державного керівництва і управління військовими формуваннями України.
- Визначити органи, які здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.
- Сформулювати законодавчі вимоги і регулювання військового управління.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: оборона України, військове управління, військові формування України, органи військового управління, об'єкти військового управління, акт військового управління, Наказ, Статути військові, Директива, Настанова, Інструкція (військ.), Припис, Положення, Розпорядження.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) Перерахуйте сфери реальних та потенційних загроз національній безпеки України.

б) Які складові частини оборони України?

в) Визначте, які органи здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.

г) Які органи належать до органів безпосереднього військового управління?

г) Які повноваження мають органи, що здійснюють керівництво військовими формуваннями?

д) Який орган координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері оборони в межах повноважень, визначених КУ та ЗУ “Про Раду національної безпеки і оборони України”? Які його повноваження?

- е) Розкрити особливості військового управління.
- є) Визначте повноваження Міністерства оборони України.
- ж) Які органи можна віднести до військових формувань?
- з) Розкрити ознаки актів військового управління.
- и) Поняття і види актів військового управління.
- 3. Накреслить схему:**
 - а) «Структура загроз у воєнній сфері».
 - б) «Структура державного оборонного планування».
 - в) «Військового управління»
 - г) «Класифікація актів військового управління»

Теми рефератів:

1. Функції, завдання та повноваження органів, що здійснюють управління військовими формуваннями в Україні.
2. Військове управління та його особливості.
3. Повноваження органів, що здійснюють безпосереднє військове управління.

Семінарське заняття. Тема № 3. Військовий обов'язок в Україні.
Комплектування військових формувань України особовим складом.

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти поняття військового обов'язку в Україні, з'ясувати мету та складові частини військового обов'язку, визначити значення комплектування військових формувань України особовим складом.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття військового обов'язку, його мета і складові частини.
2. Військова служба, види та підготовка до військової служби.
3. Відстрочки та звільнення від призову на військову службу.
4. Порядок комплектування військових формувань України особовим складом.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст військового обов'язку.
- Охарактеризувати порядок та форми виконання громадянами України військового обов'язку.
- Визначити на які категорії поділяються громадяни України щодо військового обов'язку?
- Сформулювати порядок комплектування військових формувань України особовим складом.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: військовий обов'язок, допризовники, призовники, військовослужбовці, військовозобов'язані, резервісти, військова служба, відбір призовного контингенту.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) Яка мета військового обов'язку?

б) На які категорії поділяються громадяни України щодо військового обов'язку?

в) Які види військової служби існують в Україні?

г) Що включає підготовка до військової служби?

г) Хто є джерелом комплектування Збройних Сил України?

д) Яким шляхом відбувається комплектування Збройних Сил України та інших військові формування?

е) Які обставини надання відстрочки від призову (за бажанням) відповідно до рішення призовної комісії?

є) Які громадяни звільняються в мирний час від призову на строкову службу?

ж) На підставі якого нормативного акту проводиться призов громадян на строкову службу в Україні?

3. Накреслить схему:

а) «Порядок комплектування військових формувань України особовим складом».

Теми рефератів:

1. Підготовка громадян до військової служби.

2. Прийняття на військову службу за контрактом.

3. Матеріальне забезпечення громадян у зв'язку з призовом.

Тема № 4: Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.

Практичне заняття № 4. Військова дисципліна та юридична відповідальність військовослужбовців.

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти поняття військової дисципліни, визначити правові засади юридичної відповідальності військовослужбовців, сформулювати визначення поняття профілактики правопорушень, коло суб'єктів правового виховання військовослужбовців.

Час проведення 4 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття, особливості та шляхи досягнення військової дисципліни.

2. Правове виховання військовослужбовців.

3. Поняття, види, принципи і особливості юридичної відповідальності військовослужбовців.
4. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність військовослужбовців.
5. Матеріальна відповідальність військовослужбовців.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст військової дисципліни, її особливості та основні вимоги.
- Охарактеризувати правове виховання військовослужбовців.
- Визначити шляхи досягнення військової дисципліни.
- Сформулювати порядок підстави та розміри притягнення до матеріальної відповідальності військовослужбовців.
- Охарактеризувати правове регулювання адміністративної і дисциплінарної відповідальності військовослужбовців.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: військова дисципліна, попередження правопорушень, попередження, недопущення, припинення, загальна профілактика, індивідуальна профілактика правопорушень, правове виховання, правова пропаганда, юридична відповідальність військовослужбовців, дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність,

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) Який перелік основних вимог, що пред'являються до військовослужбовців включає в себе військова дисципліна?

б) Які особливості військової дисципліни?

в) Які основні функції в сучасних умовах покликана виконувати військова дисципліна?

г) Яким шляхом досягається висока військова дисципліна?

г) Які засоби належать до правових засобів зміцнення військової дисципліни?

д) На які заходи поділяються профілактичні заходи за своїм змістом?

е) Які види профілактики правопорушень?

є) Принципи здійснення профілактики правопорушень.

ж) Мета та завдання правового виховання у Збройних Силах України.

з) Хто є суб'єктами правового виховання?

и) Форми правового виховання.

і) Яким шляхом здійснюється правова підготовка особового складу у Збройних Силах України?

ї) Розкрийте зміст правової пропаганди.

й) Які існують види дисциплінарних стягнень та правила їх накладання?

к) Які особливості юридичної відповідальності військовослужбовців?

л) Особливості адміністративної відповідальності військовослужбовців.

- м) Які види дисциплінарних стягнень, що накладаються на військовослужбовців у Збройних Силах України?
- н) Правила накладання дисциплінарних стягнень.
- о) Які підстави притягнення військовослужбовців до матеріальної відповідальності?
- п) Назвіть види матеріальної відповідальності військовослужбовців.
- р) Які обставини виключають матеріальну відповідальність?
- 3. Накреслить схему:**
- а) «Завдання профілактичної діяльності».
- б) «Види юридичної відповідальності»

Теми рефератів:

1. Правові засоби посилення військової дисципліни.
2. Організація та форми правової пропаганди та правового виховання.
3. Роль правового виховання у формуванні свідомого відношення до виконання конституційного обов'язку по захисту Батьківщини.

Семінарське заняття. Тема № 4. Військова служба в Україні і порядок її проходження.

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти поняття військової служби в Україні, ознайомлення з особливостями та порядком проходження строкової військової служби, визначити правові засади служби військ в Збройних Силах України.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Військова служба і її особливості, категорії військовослужбовців.
2. Проходження строкової військової служби.
3. Проходження військової служби особами офіцерського складу.
4. Проходження служби у військовому резерві.
5. Організація та правове регулювання служби військ в Збройних Силах України.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст військової служби.
- Охарактеризувати порядок та форми проходження військової служби.
- Визначити особливості проходження служби у військовому резерві.
- Сформулювати порядок проходження військової служби офіцерським складом.
- Охарактеризувати правове регулювання служби військ в Збройних Силах України.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: військова служба, рядовий склад, сержантський та старшинський склад, офіцерський склад, проходження військової служби, служба військ, гарнізонна служба, вартова служба.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) Які особливості військової служби в Україні?

б) Які види військової служби існують в Україні згідно законодавства?

в) Загальні обов'язки і права військовослужбовців.

г) На які категорії поділяються військовослужбовці та військовозобов'язані за видами військового звання?

г) У чому полягає відмінність початку і закінчення проходження військової служби громадян, призваних на строкову службу, громадян, прийнятих на військову службу за контрактом та громадян, які не проходили військову службу?

д) Які строки військової строкової служби та граничний вік перебування на строковій військовій службі?

е) Який порядок присвоєння військових звань?

є) Які особливості проходження військової служби за контрактом особами офіцерського складу?

ж) Перерахуйте обставини за якими військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом, звільняються з військової служби (припинення/розірвання контракту).

з) Яка мета та порядок проходження служби у військовому резерві?

и) Що включає в себе зміст служби військ?

і) Визначте головну мету та правове регулювання служби військ в Україні.

ї) Які основні положення визначаються статутом внутрішньої служби?

й) Розкрийте зміст та організацію гарнізонної служби.

к) Розкрийте зміст та організацію вартової служби.

л) Які види варт існують у Збройних Силах України?

3. Накреслить схему:

а) «Військові звання в Україні».

Теми рефератів:

1. Управління службою військ у Збройних Силах України.

2. Зміст та організація вартової служби.

3. Зміст та організація гарнізонної служби.

4. Порядок проходження військової служби офіцерським складом

Тема № 5: Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.

Практичне заняття № 5. Правовий статус військовослужбовців і юридичні гарантії його реалізації.

Навчальна мета заняття: визначити правовий статус військовослужбовців, з'ясувати юридичні гарантії реалізації правового статусу військовослужбовців.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України та його правове регулювання.
2. Матеріальне, грошове та інші види забезпечення військовослужбовців.
3. Соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей.
4. Соціальне забезпечення осіб, що проходили військову службу і їх сімей.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст військової служби.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: правовий статус військовослужбовців, юридична відповідальність, продовольче забезпечення, продовольча служба, речове забезпечення, речова служба, речовий атестат, житлове забезпечення, військові містечка, грошове забезпечення, грошовий атестат, медичне забезпечення, медична служба, торгово-побутове забезпечення, соціальний захист військовослужбовців, гарантії, пільги, компенсації, соціальний захист військовослужбовців Збройних Сил України.

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

а) Які складові правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України?

б) Розкрийте основні принципи правового статусу особи.

в) Які встановлені законодавством обмеження у правах і свободах військовослужбовців Збройних Сил України?

г) Які особливості реалізації окремих прав і свобод військовослужбовців Збройних Сил України?

г) У якому вигляді здійснюється забезпечення продовольством військовослужбовців? Які особливості цього права?

д) Які норми житлового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України?

е) Що входить до складу грошового забезпечення?

є) Яким шляхом досягається збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців?

ж) Які види соціального захисту військовослужбовців застосовується відповідно до Закону України «Про соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей»?

з) Які види зобов'язань, за яким держава стверджує виконання певних своїх обов'язків і несе за ним повну фінансову і матеріальну

відповідальність?

и) Поняття, види та значення пільг для військовослужбовців та членів їх сімей.

і) Які особи звільнені зі служби мають право на пенсійне забезпечення (відповідно до закону)?

3. Накреслить схему:

а) «Система соціального захисту військовослужбовців».

б) «Види пенсій військовослужбовців»

Теми рефератів:

1. Організаційно-правові гарантії реалізації прав на пільги військовослужбовців Збройних Сил України.
2. Система пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей.
3. Допомога громадянам України у зв'язку з виконанням військового обов'язку: порядок призначення, нарахування та виплати.

Тема № 6: *Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.*

Практичне заняття № 6. *Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.*

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти організаційно-правові форми забезпечення законності, поняття мобілізації та цивільного захисту в Україні, ознайомлення з особливостями та порядком звернень та скарг військовослужбовців, вивчити підстави контролю за діяльністю військових формувань.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Основні принципи, гарантії та форми забезпечення законності у Збройних Силах.
2. Контроль за діяльністю військових формувань.
3. Звернення та скарги військовослужбовців.
4. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст забезпечення законності у Збройних Силах України.
- Охарактеризувати види контролю за діяльністю військових формувань.
- Визначити правові аспекти попередження і боротьби з корупційними діями.

- Сформулювати порядок організації та проведення мобілізаційної підготовки.
- Охарактеризувати особливості порядку подачі і вирішення скарг військовослужбовців.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: законність, нагляд, скарга, корупція, мобілізаційна підготовка, мобілізація,
2. Сформулюйте відповіді на запитання:
 - а) Які основні принципи законності?
 - б) Види гарантій законності.
 - в) Види контролю за діяльністю військових формувань.
 - г) Розкрийте форми прокурорського реагування на порушення законності.
 - г) У яких випадках військовослужбовці мають право направляти письмові звернення або особисто звертатися до посадових осіб, органів військового управління та інших державних органів?
 - д) Які особливості права військовослужбовців на подання скарги?
 - е) Яка передбачена відповідальність за вчинення корупційних діянь?
 - є) Яка мета мобілізаційної підготовки в мирний час?
 - ж) Класифікація мобілізації.
 - з) Які повноваження органів влади у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації?
 - и) Перерахуйте нормативні акти, які регулюють організацію мобілізаційної підготовки.
 - і) Організація та правове регулювання цивільного захисту.
 - ї) Оскарження незаконних дій посадових осіб та порядок розгляду скарг у військових частинах, інших військових організаціях.
 - й) Які відповідно до законодавства особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних Силах України?
3. Накреслить схему:
 - а) «Організаційно-правові форми забезпечення законності».
 - б) «Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією»
 - в) «Суб'єкти, що діють у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації»

Теми рефератів:

1. Роль та значення законності для зміцнення Збройних Сил України.
2. Поняття, система і загальна характеристика організаційно-правових засобів забезпечення законності в Збройних Силах України.
3. Особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних Силах України.

ЗАОЧНА ФОРМА

Тема: Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».

Семінарське заняття: Предмет, система та нормативні джерела дисципліни «Військова адміністрація».

Навчальна мета заняття: визначити становлення та розвиток права військової сфери, виокремити критерії особливості права військової сфери, виділення предмету, системи та задачі військової адміністрації, розглянути зміст військово-адміністративних правовідносин, джерел права військової сфери, виділити основні категорії та поняття курсу військової адміністрації.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Право військової сфери та його особливості.
2. Предмет, система курсу військової адміністрації.
3. Поняття організаційної діяльності Збройних Сил України.
4. Законодавство з військової сфери та його класифікація.

Додаткові питання:

- Окреслити суспільні відносини, які регулюються правом військової сфери.
- Дослідити правові інститути в межах військової адміністрації, звернути увагу на проблеми їх законодавчого забезпечення.
- Вивчити систему курсу військова адміністрація, проаналізувати структуру галузі.
- Розглянути об'єкт вивчення військової адміністрації

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: право військової сфери, законодавство з питань військової сфери, військова адміністрація як навчальна дисципліна,
2. Сформулюйте відповіді на запитання:
 - а) дайте визначення предмету та системи курсу військової адміністрації як навчальної дисципліни.
 - б) визначте предмет і задачі військової адміністрації.
 - в) яка структура права військової сфери?
 - г) на які групи можна поділити законодавство України з військової сфери за функціональним призначенням?
 - г) дайте поняття організаційної діяльності Збройних Сил України.
 - д) дайте визначення об'єкту вивчення військової адміністрації.
 - е) розкрийте поняття і зміст військово-адміністративних правовідносин.

- є) розвиток військової адміністрації як науки і навчальної дисципліни.
- ж) які особливості військового права?
- з) джерела права військової сфери.
- и) Законодавство з військової сфери:
 - Законодавство з основ військового будівництва;
 - Законодавство з організації виконання бойових (службово-бойових) завдань (ведення бойових дій);
 - Законодавство з організації повсякденної діяльності військових формувань;
 - Законодавство з питань соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей

Теми рефератів:

3. Значення військової адміністрації для практичної діяльності військових юристів.
4. Характеристика та роль військового законодавства з питань будівництва Збройних Сил України.

Тема: *Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.*

Практичне заняття. *Забезпечення законності у Збройних Силах і інших військових формуваннях. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.*

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти організаційно-правові форми забезпечення законності, поняття мобілізації та цивільного захисту в Україні, ознайомлення з особливостями та порядком звернень та скарг військовослужбовців, вивчити підстави контролю за діяльністю військових формувань.

Час проведення 2 год. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

5. Основні принципи, гарантії та форми забезпечення законності у Збройних Силах.
6. Контроль за діяльністю військових формувань.
7. Звернення та скарги військовослужбовців.
8. Законодавство про мобілізацію і цивільний захист.

Додаткові питання:

- Розкрити фактичний зміст забезпечення законності у Збройних Силах України.
- Охарактеризувати види контролю за діяльністю військових формувань.
- Визначити правові аспекти попередження і боротьби з корупційними діями.

- Сформулювати порядок організації та проведення мобілізаційної підготовки.
- Охарактеризувати особливості порядку подачі і вирішення скарг військовослужбовців.

Хід проведення заняття:

1. Засвойте поняття: законність, нагляд, скарга, корупція, мобілізаційна підготовка, мобілізація,

2. Сформулюйте відповіді на запитання:

- а) Які основні принципи законності?
 - б) Види гарантій законності.
 - в) Види контролю за діяльністю військових формувань.
 - г) Розкрийте форми прокурорського реагування на порушення законності.
 - г) У яких випадках військовослужбовці мають право направляти письмові звернення або особисто звертатися до посадових осіб, органів військового управління та інших державних органів?
 - д) Які особливості права військовослужбовців на подання скарги?
 - е) Яка передбачена відповідальність за вчинення корупційних діянь?
 - є) Яка мета мобілізаційної підготовки в мирний час?
 - ж) Класифікація мобілізації.
 - з) Які повноваження органів влади у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації?
 - и) Перерахуйте нормативні акти, які регулюють організацію мобілізаційної підготовки.
 - і) Організація та правове регулювання цивільного захисту.
 - ї) Оскарження незаконних дій посадових осіб та порядок розгляду скарг у військових частинах, інших військових організаціях.
 - й) Які відповідно до законодавства особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних Силах України?
3. Накреслить схему:
- а) «Організаційно-правові форми забезпечення законності».
 - б) «Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією»
 - в) «Суб'єкти, що діють у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації»

Теми рефератів:

4. Роль та значення законності для зміцнення Збройних Сил України.
5. Поняття, система і загальна характеристика організаційно-правових засобів забезпечення законності в Збройних Силах України.
6. Особливості прокурорського нагляду за виконанням законів у Збройних Силах України.

**4. Рекомендована література (основна, допоміжна),
інформаційні ресурси в Інтернеті
Базова**

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 9. – Ст. 106. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12#Text>
4. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 15.03.1998 р. № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України: постанова Верховної Ради України від 11.10.1991 р. № 1659-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 51. – Ст. 729. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-12#Text>
6. Про єдиний державний реєстр нормативних актів: указ Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 // Уряд. кур'єр від 04.07.1996 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/96#Text>
7. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 24. – Ст. 11. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
8. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 2. – Ст. 5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1777-12#Text>
9. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 27. – Ст. 382. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2229-12#Text>
10. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 27. – Ст. 208. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/661-15#Text>
11. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 05.02.2004 р. № 1449-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004. – № 19. – Ст. 269. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1449-15#Text>
12. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 01.12.2005 р. № 3160-IV // Відомості Верховної Ради України – 2006. – № 8. – Ст. 94. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3160-15#Text>
13. Про Концепцію переходу Збройних Сил України до комплектування

військовослужбовцями контрактної служби на період до 2015 р.: указ Президента України від 07.04.2001 р. № 239/2001 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 15. – Ст. 644.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/239/2001#Text>

14. Про затвердження Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу 19 та прийняття призовників на військову службу за контрактом: постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2002 р. № 352 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 13. – Ст. 656.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/352-2002-%D0%BF#Text>

15. Про затвердження Положення про військові комісаріати: постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2013 р. № 389 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 42. – Ст. 1503.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2013-%D0%BF#Text>

16. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 32. – Ст. 225.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text>

17. Про Положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців: указ Президента України від 07.11.2001 р. № 1053/2001 // Офіційний вісник України – 2001. – № 46. – Ст. 2039.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053/2001#Text>

18. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України від 10.12.2008 р. № 1153/2008 // Офіційний вісник України офіційне видання від 22.12.2008 — 2008 р., № 95, Ст. 3129

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#Text>

19. Про Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України: указ Президента України від 29.10.2012 р. № № 618/2012 // Офіційний вісник України — 2012 р., № 83, стор. 51, Ст. 3348

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618/2012#Text>

20. Про військові формування в Україні: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1431-XII // Офіційний вісник України . – 1991. – № 38. – Ст. 506.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1431-12#Text>

21. Про затвердження структури військового резерву людських ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 р. № 607 // Офіційний вісник України — 2014 р., № 92, Ст. 2648.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2014-%D0%BF#Text>

22. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України — 2015 р., / № 2-3 / Ст. 12.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

23. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

24. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 р. № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>

25. Про Концепцію гуманітарного і соціального розвитку у Збройних Силах України: указ Президента України від 12.01.2004 р. № 28/2004 // Офіційний вісник України – 2004. – № 2. – Ст. 33.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28/2004#Text>

26. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 22–23. – Ст. 197.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>

27. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави, або органів місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. № 950 // Офіційний вісник України – 2000. – № 24. – Ст. 1004.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF#Text>

28. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 2269-XII // Відомості Верховної Ради України — 2020 р., Ст. 25.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>

29. Про військові формування в Україні: постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1431-XII // Відомості Верховної Ради України – 1991. – № 38. – Ст. 506.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1431-12#Text>

30. Про фінансове забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил: постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.1999 р. № 1262 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 29. – Ст. 67.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-99-%D0%BF#Text>

31. Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 р. № 748 // Офіційний вісник України – 2000. – № 18. – Ст. 751.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF#Text>

32. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1225// Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – Ст. 1366.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-%D0%BF#Text>

33. Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 р.

- № 748 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 18. – Ст. 751.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF#Text>
34. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1225 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – Ст. 1366.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-%D0%BF#Text>
35. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
36. Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. № 203/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 40–41. – Ст. 249.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98-%D0%B2%D1%80#Text>
37. Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочень військовозобов'язаних: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2006 р. № 1644 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 48. – Ст. 3190.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-2006-%D0%BF#Text>
38. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 190.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
39. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-ХІІ // Там же. – 1992. – № 29. – Ст. 399.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>
40. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їх сімей: Закон України від 15.06.2004 р. № 1763-ІV // Там же. – 2004. – № 36. – Ст. 444.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15#Text>
41. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-ХІІ // Там же. – 1993. – № 44. – Ст. 416.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

Додаткова література:

1. Біла Л.Р., Картузова І.О. Організація державної служби в Україні: Навч.-метод. посібник : НАДУ, 2012. - Т. 1. - 372 с.
2. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. - Х., 1998. - 478 с
3. Військове законодавство України та право: Короткий довідник офіцера. – Київ, 1994. : Підручник. - К., 1994. - 320 с
4. Державне управління в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. - К, 1999.

5. Колодія А.М., Кривенко О.В., Пашинський В.Й. Військове право України: Підручник: НУОУ імені Івана Черняхівського,. - Київ, 2019. – 392 с.
6. Основи законодавства України: Підручник/За заг. редак. Кириленка В.І. – В., 2002.
7. Поніматченко Ю.А.Правове регулювання діяльності Збройних Сил України. Підручник. – В., 2002.